

Deň daňovej slobody 2019

Od 27. mája už viac nepracujeme na štát, ale na seba a svoje rodiny

Daňovníci odpracovali 146 dní, kým splatili svoj účet za chod štátu

Dnes oslavujeme Deň daňovej slobody! Počnúc pondelkom 27. mája sme prestali pracovať na štát a začali pracovať už iba na seba a svoje rodiny.

Daňovníci museli odpracovať 146 dní, kým splatili svoj tohtoročný účet za chod verejnej správy a samospráv. V porovnaní s vlaňajškom je to o dva dni dlhšie. Tieto výsledky vyplývajú z analýzy verejných výdavkov a daňového a príspevkového zaťaženia na Slovensku pre rok 2019, ktorú zostavila Nadácia F. A. Hayeka.

Deň daňovej slobody je obrazne povedané dňom, do ktorého odovzdávame celý svoj zárobok štátu a od ktorého si celý svoj zárobok ponechávame. V takejto podobe ide o ľahko uchopiteľné vyjadrenie skutočných nákladov na chod štátu. Pri medziročnom porovnaní je to tiež jednoduchý a zrozumiteľný indikátor hospodárenia vlády – poskytuje informáciu o tom, v akej miere štát prerozdeľuje hodnoty vytvorené v ekonomike.

Za rok 2019 predstavuje odhadovaná miera prerozdeľovania v slovenskej ekonomike 39,91 % hrubého domáceho produktu. **Inými slovami to znamená, že z každého eura vytvoreného v našej ekonomike štát v tomto roku vezme a prerozdelí takmer 40 centov.**

V porovnaní s vlaňajškom – kedy táto miera dosiahla 39,34 % HDP – došlo k miernemu zvýšeniu štátneho prerozdeľovania v slovenskej ekonomike.

Pod tohtoročným posunom Dňa daňovej slobody sa podpísali najmä tri faktory:

1. Verejné výdavky rastú rýchlejšie než naša ekonomika. Vláda pri zostavovaní rozpočtu vychádzala z prognózy rastu našej ekonomiky na úrovni 4,2 percenta. Tohtoročnou realitou je však spomalovanie rastu. Európska komisia nám aktuálne odhaduje rast na úrovni 3,8 % a NBS dokonca 3,5 %. Výsledkom je relatívne vyššia miera prerozdeľovania v ekonomike ako vlani.

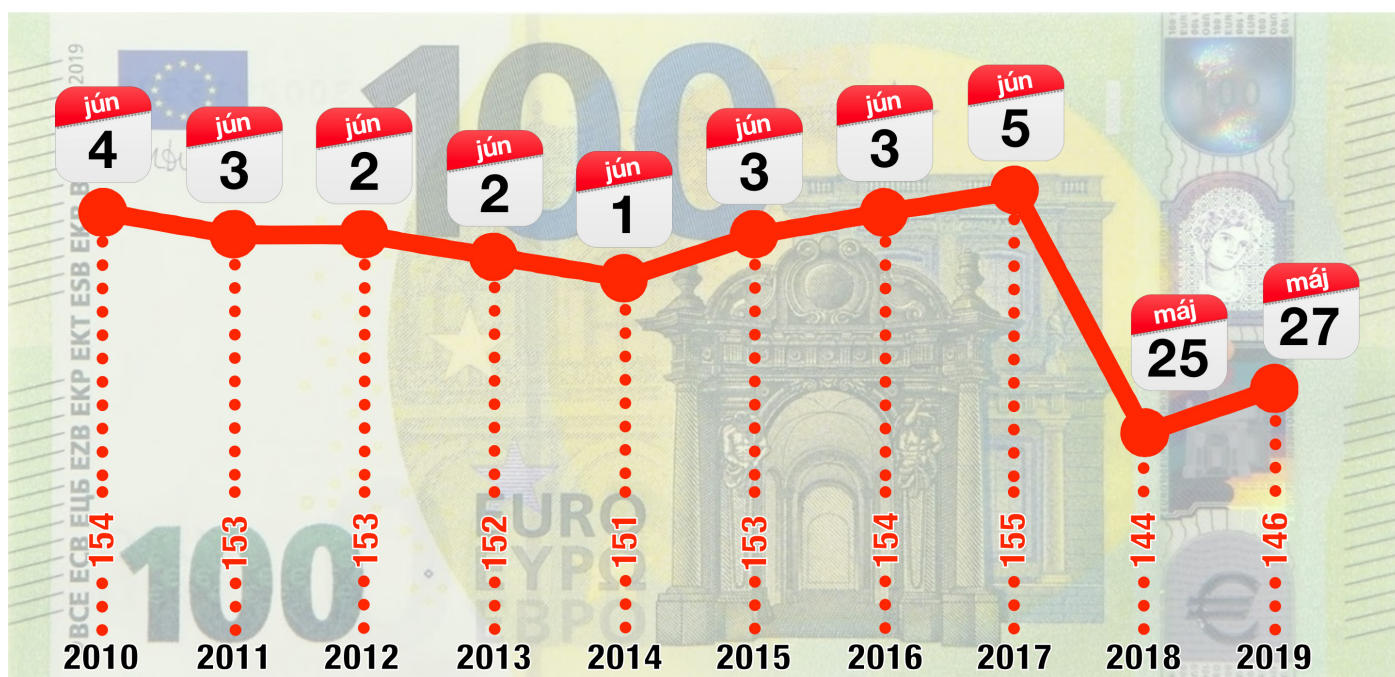
2. Samosprávy sa nevedia zmestiť do rozpočtov. Mestá a obce každoročne vykazujú vyššie výdavky, než očakáva Ministerstvo financií. Za posledných 5 rokov prekračovali rozpočtované výdavky v priemere až o 8,9 %. Nakoľko ide o faktor, ktorý zvyšuje mieru prerozdeľovania v ekonomike, tento rok sme ho započítali do rizík pri výpočte Dňa daňovej slobody.

3. Silný trh práce znamená dobré správy pre dôchodky. Slovensko dosahuje historicky najnižšiu nezamestnanosť. Niekoľko rokov po sebe sme tiež zaznamenali významný nárast miezd. Viac pracujúcich tak platí vyššie odvody. Pre štát to znamená, že z daní potrebuje vynakladať menej peňazí na krytie deficitu v dôchodkovom poistení. Pre tento rok sa jedná o veľmi pozitívny vplyv. Zároveň je však nutné zdôrazniť, že je iba dočasný a v prípade vypuknutia krízy ide o významné riziko. Akonáhle sa nezamestnanosť zvýši a mzdy prestanú rásť, štátu opäť vzniknú stámiliónové výdavky.

Deň daňovej slobody 2010 – 2019

máj 27 Dátum, na ktorý pripadá DDS v danom roku

•• 146 •• Počet kalendárnych dní, ktoré pracujeme na štát

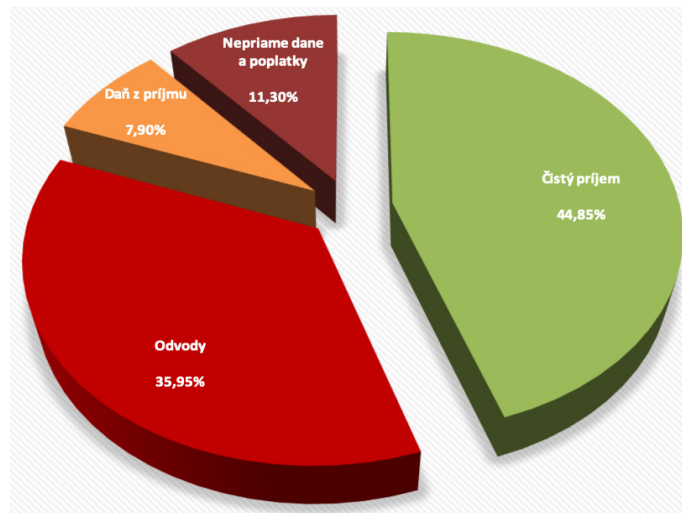

Daňové a odvodové zaťaženie priemerného zamestnanca narástlo

Celková miera prerozdelenia vyjadrená prostredníctvom Dňa daňovej slobody predstavuje verejné bremeno, ktoré znáša celá ekonomika. Nie každý občan je však zaťažený rovnako, keďže výška daní aj odvodov sa líši podľa typu zárobkovej činnosti, výšky príjmu, rodinného stavu, počtu detí či objemu nakúpených tovarov a služieb. Preto okrem hlavného výpočtu Dňa daňovej slobody každý rok zverejňujeme aj prepočet daňového a odvodového zaťaženia priemerného pracujúceho. Tým mienime zamestnanca s priemernou mzdou a priemernými výdavkami.

Ak porovnáme podiel čistého príjmu, ktorý zamestnancovi ostáva po zaplatení všetkých priamych aj nepriamych daní a odvodov s celkovými mzdovými nákladmi, ktoré za jeho prácu zaplatí zamestnávateľ, zistíme, že pracujúcemu ostane približne len 45 centov z každého eura, ktoré zamestnávateľ zaplatí za jeho prácu. **Viac ako 55 centov – teda viac ako polovicu – z nákladov práce tak zhltnú povinné poistné odvody a dane.** Dlhodobo sa tento stav výraznejšie nemení. Od konca krízy však môžeme pozorovať stabilný trend pozvoľného navyšovania celkového daňovo-odvodového bremena. Výnimkou nie je ani rok 2019. **Zatiaľ čo minulý rok priemernému pracujúcemu ostalo 45,22 % zo mzdových nákladov na jeho prácu, tento rok je to už len 44,85 %.** Hlavnou príčinou je pokračujúci rast ekonomiky aj miezd. Slováci míňajú viac ako vlni, a tak na nepriamych daniach zaplatia mesačne štátu o 13 eur viac ako vlni. Na druhej strane, nárast daňového zaťaženia zamestnancov tento rok mierne stlmilo zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka, ktoré v predošlých rokoch aj napriek relatívne rýchlemu rastu miezd ostávalo nemenné.

Koľko teda priemerný pracujúci odvádza štátu a koľko mu ostane? Vychádzame z prognózy Národnej banky Slovenska, podľa ktorej priemerná hrubá mesačná mzda tento rok dosiahne 1 080 eur. Zamestnanec však v skutočnosti stojí svoju firmu 1 460,16 eura. Cenu jeho práce výrazne navyšujú odvody, ktoré zaňho musí platiť zamestnávateľ. Po zaplatení povinných poistných odvodov – čo znamená zdravotné, dôchodkové, invalidné, nemocenské a úrazové poistenie, poistenie v nezamestnanosti a odvod do garančného fondu – a tiež dane z príjmu fyzických osôb, potom priemernému zamestnancovi ostane čistá mzda vo výške 819,92 eura. Tu sa však zdaňovanie nekončí. Pri každom jednom nákupe platíme daň

Graf a tabuľka: Podiel daní, odvodov a čistého príjmu zamestnanca na jeho celkových mzdových nákladoch

Mzdové náklady firmy	1 460,16 €
Povinné odvody zamestnávateľ	380,16 €
Hrubá mesačná mzda	1 080,00 €
Povinné odvody zamestnanec	144,72 €
Daň z príjmu	115,36 €
Čistá mzda	819,92 €
Nepriame dane a poplatky	164,98 €
Čistý príjem zamestnanca očistený od všetkých daní a odvodov	654,94 €
Podiel čistého príjmu na celkových mzdových nákladoch firmy	44,85 %

z pridanej hodnoty. Pri nákupe niektorých tovarov ako pohonných látok, alkoholu či tabakových výrobkov platíme navyše aj spotrebné dane. A to ešte stále nie je všetko. Do celkového daňového zaťaženia vstupujú aj miestne dane a tiež povinné platby – ako napríklad koncesionárske poplatky. Po odpočítaní aj všetkých nepriamych daní a povinných platieb zostane na vlastné potreby pracujúcemu iba 654,94 eura. Z celkovej ceny jeho práce je to teda menej ako polovica – presne 44,85 % zo sumy, ktorú za jeho prácu platí zamestnávateľ.

Metodológia výpočtu Dňa daňovej slobody

Nadácia F. A. Hayeka vyhlasuje Deň daňovej slobody každoročne už od roku 1999. Metodológia výpočtu pritom ostáva po celý čas nemenná. Hlavný výpočet predstavuje podiel konsolidovaných výdavkov verejného sektora na hrubom domácom produkte v danom roku. Toto číslo je následne premietnuté na počet dní, ktoré musíme odpracovať, aby sme, metaforicky povedané, splatili náš ročný účet za chod štátu.

Deň daňovej slobody teda odzrkadľuje aktuálnu mieru, v akej štát vyberá a prerozdeľuje prostriedky vytvorené v slovenskej ekonomike v aktuálnom kalendárnom roku. Nakoľko výpočty vychádzajú zo schváleného štátneho rozpočtu, rozpočtov ostatných inštitúcií verejného sektora aktualizovaných o verejne dostupné informácie o ich hospodárení a taktiež z aktuálnych prognóz rastu ekonomiky a výberu daní – aj samotný Deň daňovej slobody je vo svojej podstate prognózou.

Výsledná miera celkového prerozdeľovania v slovenskej ekonomike môže byť v prípade naplnenia rizík (napríklad pomalšieho než prognózovaného rastu HDP či prekročenia rozpočtových výdavkov) aj vyššia.

Deň daňovej slobody meriame prostredníctvom celkových verejných výdavkov, ktoré sú z dôvodu rozpočtového deficitu výrazne vyššie, než samotné verejné príjmy z daní a odvodov. Prepočet Dňa daňovej slobody prostredníctvom výdavkovej metódy tak poskytuje lepší obraz o celkovom bremene štátneho prerozdeľovania.

Tlačová správa v elektronickej podobe je dostupná na www.hayek.sk

Kontakty

Tomáš Púchly,
analytik Nadácie F. A. Hayeka
e-mail: tomas.puchly@icloud.com

